

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

9. De imitatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

creperint, quò tota operis substructio foelicus affurgat. Sic enim in rebus à natura fieri cernimus, vt quæ leuioribus orla principijs effudit, paulatim ad amoenissimum florem elegantiae perducatur.

Arbores primùm inoculantur, mox pubescunt, folia enata pube formantur, formata panduntur. Hinc flosculos ridere, gemmas turgescere, fructus tumescere videas: Postremò succum vi caloris conditum, paucis in voluptatem, pluribus in necessitatem cedere.

Ad hanc formam componenda sunt ingenia, & linguæ puerorum, vt primum vagire, deinde balbutire, postea verba proferre, tandem suis incrementis læti hilarius fluere. Mox cum oportuerit succingi, maturefcere, ad summum canescere velint.

Nihil à primordijs statim fuit perfectum, sed per inferiores gradus deueniendum est ad summum. Quamobrem nunquam eorum probari possunt, qui adolecentium ingenia, licet perquam viuida, statim ad seuerius illud loquendi, scribendique genus duci, & intra conuersionem claustra coercere volunt. Ex quo videre est, quosdam vix latinitati satis initiatos, iactantius in ore seueriores habere literas, ad quas peritarum admittitur tyrocinium. Discant imprimis loqui congrue, proprie, signatè, mox renidere quibusdam elegantiarum violis; deinde fecundiori Ciceronis vberè suauiter innutriti, ferri incipiant oratione perculsa, deliciofa, lasciuosa, ac tanquam in longiori stadio, & apertiore campo liberius decurrere, donec ætate, iudicio, & vsu maturiores, varios authores euoluant, & incipiant secernere inania à solidis, fucata à pulchris, adumbrata à veris. Alio qui deridentur in satyra, qui vix Ponere lucum artifices, herous sensum afferunt. Qui nauim in mari regere gubernaculis studet, vel remis ducere, prius in fluuio præluit. Sed quoniam hæc in scholis discuntur plenius, & à Quintiliano pertractata sunt laudatius, satius mihi videtur de imitatione, quam vnam ad discendam eloquentiam pleniorẽ viam censet Longinus, paulò fufius disserere.

D. Ambr.
1. ff. 10.

De imitatione.

CAPVT IX.

ORpheum varum omnium præstantissimū ferunt, cum facis concessisset, viam in mortuis cineribus reliquisse vim suauitatis. Nam quæ iuxta eius sepulchrum ædificabant Luscinia, si Pausania credimus, suauius cantabant, & mollius, quasi ex demoreui poetæ reliquis genium haurirent iucunditatis.

Pausa. in
Boet. 105.
edit. f.

Longè profectò se res clarius habet in illustrium authorum imitatione, ad quorum monumenta (libros, & opera intelligo) qui solent demorari, & cum mortuis iucundissimam habere consuetudinem, inde vim, & affarum sapientia, non obscurum ducunt; cum quæ similitudine gaudeant animi, quod ait Proclus in Timæum, & tota penè scena humanæ vitæ plena sit imitatione, atque imaginibus, cæterè in stylo non ignobilem obtinent locam. Quid enim sine imitatione contingit? quid ex aliorum ingenijs non expressum? quid ab his non est ductum fontibus? qui primùm, ex ætate mentis sinu profluente, latissimè in res, opelque humanas redundarunt: vnde vita tot scientijs nobilitata, tot exulta bonis artibus; tot munita præsidijs ad hanc perfectionem, nisi ex imitationis opibus effloruit? Vt modicus primùm igniculus affluente pabulo, paulatimque succrescente, latius vsque manat incrementis: sic hominum ingenia, vbi primum radium diuinæ lucis ab imitationis simulachris expresserunt, priuatis augment studijs, & in immensum prope attollunt decus.

Proclus in
Timæum.
Imitationem
necessariam.

Quod cum in omnibus artibus clarum sit, atque manifestum, tum in ipsa eloquentia splendidius elucet, quæ leuibus per texta principijs, varia postmodum ingeniorum contentione, & imitandi studio venit ad summum.

Omninò apertissima ad eloquentiam via est, si quis veterum, qui modò eloquentes fuerunt, vestigijs insistat, & ex eorum scriptis viuas exprimat effigies.

De qua re tibi Dionysij Longini locum per elegantem subijciam.

ὅς ἔ ἀληθίως παρὰ τὰ εἰρημῆνα ὁδὸς ἐπὶ Διο. Long.
τὰ ὑψηλὰ τέχνη, ποίησις ἢ πρὸς τῶν ἐμπροσθεν κριτῶν
μεγάλων συγγραφέων, ἢ ποιητῶν μίμησις
τε, ἢ βλαπτικῆς. ποικίλ γὰρ ἀλλοθίω διαφορῶν
ταῶν

τα πνεύματι τ' αὐτὸν Ἰόκρον, ὃν καὶ τὴν Πυθίαν
λόγῳ ἔχει, Ἰάκωδ' ἐπισημαίνουσαν ἔνθα ῥήμα
ἔστι γῆς ἀναπνεῶν, ὡς φάσιν, ἀτμὸν ἐνθεῶν αὐτό-
θεν, καὶ ἐκλόμωνα τ' ἀσμονιῶν καὶ διαμείνην διωά-
μειος, παραυτίκα χρησμοδῶν καὶ ἐπιπνοίαν.
Οὕτως ἀπὸ τ' ἄρχων μελοποιῶν εἰς τὸς τ'
ῥημάτων ἐκείνους, Φυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν τομίων
ἀπόρροιαί ἄνευ φέρονται, ὅφ' ὧν ἔπιπνεύμενοι, καὶ
οἱ μὴ λέων φοιταστικοί, τ' ἑτέρων σωμεινοῦσσι
μεγέθει.

Vides, imitatores, ab eo cum Sibylla, libros,
cum antro Phœbi, plecho cœlesti halitu; scripta
& dicta ab imitatione, cum oraculis conferri.

Via imita-
tionis.

Alia est (inquit) præterea ad orationis gra-
uitatem via: quænam verò, & qualis? Magno-
rum Oratorum, & Poetarum imitatio. Multi
enim alieno spiritu, quasi cœlesti afflatu inci-
tantur, & Sibyllam imitantur, quæ vaticinaba-
tur in tripode. Illic est terræ hiatus, & ingens
latebra: quæ (ut aiunt) diuinum quendam spi-
rat & egerit halitum, quo mens Vatis afflata,
cœlesti quadam virtute affluebat. Simile quid-
piam contingit in eruditissimorum hominum
libris, quos dum legimus, nescio quo pacto,
quasi è sacris quibusdam spiraculis halitus e-
manant in animo, qui inde afflari, & diuino
furore perciti, effata pronuntiant.

Præclarissimè
simile.

De præua imitatione, seu Caco-
zeliis.

CAPVT X.

Imitari quidem res est, ut videtur, omnibus
in promptu, sed bene imitari, haud ita facile
est, ac existimatur ab imperitis, qui à summis
auctoribus acceptas virtutes vitiò dedecorant
imitationis. Occurrit hic mihi festiua quædam
historia, quæ narratur ab Eliano: infantulum
inquit, fortè nutritum de more, fascijs euolu-
tum abluens, in pelui tractabat, ablutumque,
& pannis infantia circumuestitum, reponē-
bat in cunis; quod ex eminenti loco prospē-
ctans simia, ut est animal non modò impor-
tunæ, sed & perversæ plerumque imitatio-
nis, idem tentare voluit, cumque infantem re-
motis custodibus iacentem introspexisset in
cunis, fenestella, quæ tum patebat, in ædes il-
labitur, ac primum pusionem atripit, fascijs ex-

Elian. de a-
nimal l. 7.
s. 21.
Notanda
histor. de
præua imi-
tationis.

plicat, & post varias gesticulationes, aquam
succensis carbonibus fortè calefactam in mi-
serum corpusculum effudit. Hoc ipsum faciūt
prauī imitatores, qui circa alieni ingenij for-
tus, ut simia gesticulati, sua demum imperitia
deprauant: hoc agnoscebat solers imitator Vir-
gilius, cui cum furta & Homericæ opes obji-
cerentur, fatebatur quidem ingenuè, quod e-
rat, se Homeri imitatore esse; sed suos aduer-
sarios; infelices Musarum partus, facilius cla-
uam Herculi extorturos, quàm pro dignitate,
vel versiculum quidem Homericum imitarē-
tur. Ex ea peruersitate imitandi tractum est
κακοῦ καὶ vitium apud Græcos celeberrimum,
cuius meminit Lucianus, γίγνεται δ' ὅσπερ ἐν
λόγοις δὴ καὶ ἀρχαῖσι ἢ πρὸς τ' πολλῶν λεγο-
μένη ἢ κακοῦ καὶ ὑπερβαίνοντων τ' μιμήσιος, καὶ
πέρα τῆς δέοντος ἐπιτείνοντων.

Lucian. de
saltatione.

Contingit, inquit, in orationibus, sicut in
saltatione, ea quæ praua à multis imitatio ap-
pellatur, eorum qui mensuram excedunt imi-
tationis, & ultra decorum extendunt.

Demetrius Phalereus, comptus auctor, fri-
gidus sensus κακοῦ καὶ appellat, πολλὰ καὶ
μὲν τὸ δίκαιον καὶ φυχρόν ἐστι, καὶ ὡς ἴδ' ὀνομά-
ζουσαν κακοῦ καὶ ἄλλου. Quintil. l. 8. c. 3. κακοῦ καὶ
Latinè reddit, malam affectationem: additque
κακοῦ καὶ, vocari, quicquid est ultra virtutem,
quoties ingenium iudicio caret, & specie boni
fallitur; omnium in eloquentia vitiorum pes-
simum.

Demete:
Phal. l. de
elocutione.

De vitijs imitationis.

CAPVT XI.

Plurima imitationis vitia recēseri possunt.
Primum est eorum, qui in ipso limine of-
fendunt, & exemplaria sibi proponunt imita-
da ex se vitiosa, quibus deinde cum priuatos
errores adstruant, noua subinde monstra pati-
unt. Qui enim sperari aliud, aut expectari o-
porteret cum cœci sibi cœcos duces adhibeant?
& illud iuuenibus imperitis satis est familia-
re, qui, cum aut duce in studijs sint destituti,
aut si habeant, bene monentem parum curent,
ad libros quosuis adhaereunt, & quàm au-
dissimè compilant, rati aliquando se thesau-
ros grandes inuenisse, vbi omnia sunt sicul-
nea. Fit etiam plerumque, ut titillante suauitatis

Q;